

Panorama knih

R. Hajossy, P. Mačura: Fyzika a matematika úspěšnej strelby v basketbale*

Publikace s názvem „Fyzika a matematika úspěšnej strelby v basketbale“ velmi pozoruhodně a sofistikovaně nabízí v obecné rovině jednu z variant propojení teorie s praxí, konkrétně sportu a vědy. Poukazuje na skutečnost, že sport už není pouze záležitostí samotného tréninku a sportovního výkonu, ale je užitečné přihlížet také k jeho dalším souvislostem. Těmi pak mohou být bezesporu také poznatky aplikované fyziky a matematiky. Jak autoři správně zmiňují již v úvodu, publikací, knih a článků zabývajících se basketbalem a jeho konfrontací se základy biomechaniky, biomedicínské mechaniky a fyziky je celá řada, avšak pouze málo z nich matematicky vyjadřuje děje, které při této míčové kolektivní hře probíhají. V publikaci je konstatována a předkládána skutečnost, že po vystřelení míče již o jeho osudu nerozhoduje samotný hráč, nýbrž pouze fyzikální zákony mechaniky a aerodynamiky. Právě tento fakt je pak východiskem pro detailní analýzu opírající se o širokou škálu matematických vzorců a rovnic.

Z metodiky basketbalu se autoři zaměřují na prvek, který je z hlediska technické obtížnosti a nácviku s ním spojeného tím nejnáročnějším – na střelbu. Logicky je pak hlavním tématem jejich práce dosažení co nejvyšší úspěšnosti, tedy maximální efektivity střelby.

Publikace je členěna do čtyř kapitol. První kapitola se zabývá velmi přehledně a s dostatečně vědeckým přístupem problematikou samotného míče: fyzikální podstatou vzduchu v míči i mimo něj, zákonitostmi jeho odrazu. Navazující tři

kapitoly se pak věnují parabolické a balistické dráze a rotaci míče. Všechny kapitoly využívají fiktivních, modelových situací a úloh, jejichž řešení slouží k lepšímu pochopení dané problematiky. Argumentace všech pojednání je přesvědčivá a splňuje parametry vědecké práce. Velkou výhodou je také příložený CD nosič se soubory Excel, jehož případné využití se neomezuje pouze na řešení úloh v prostředí basketbalu, ale také i v dalších míčových hrách.

Práce poukazuje na dnešní úzkou provázanost sportu a vědy. Její předností je sice nesporná originalita a v jistém slova smyslu jedinečnost, avšak dochází zde k výraznému potlačení lidského faktoru. Praktické využití pro trenéry (stejně jako pro hráče) v praxi je značně diskutabilní a polemické.

Autoři projevili vysokou odbornou znalost svých specializací, vhodně se doplňují a tato spolupráce napříč obory je pro práci velmi přínosná. Pro danou oblast bádání je práce bezesporu obohacením a lze ji hodnotit obsahově i metodicky jako kvalitní.

V. Pruša

* Tělovýchova a sport. Masarykova univerzita Brno 2011. 300 s.

Kateřina Machovcová: Nesamozřejmé perspektivy*

Kateřina Machovcová vystudovala psychologii na Fakultě sociálních studií MU, kde v současné době působí jako externí vyučující oboru Genderová studia. K tématu genderu a feministického přístupu v psychologii se vyjadřuje dlouhodobě v podobě odborných časopiseckých článků, a je tedy logické, že se nyní oblast

svého zájmu rozhodla přiblížit v rozsahu samostatné knihy.

Publikace o rozsahu 186 stran svou strukturou připomíná závěrečnou práci vysokoškolského studia. Deset kapitol je rozděleno do dvou částí, z nichž první se zabývá teorií a druhá popisuje výzkumnou studii realizovanou v letech 2007–2009. Tyto podobnosti bohužel pokračují i v první kapitole nazvané Kritické nahlížení na psychologii, která je, tak jako tradičně pojatá studentská závěrečná práce, psána značně složitě, jako by měla čtenáře spíše zmást než jej uvést do problematiky. Kdo však vydrží, nalezne ve zbytku první poloviny knihy velmi dobrý přehled především zahraničních ideových proudů zabývajících se feminismem a psychologii. Přehled je již o poznání lépe stravitelnější, snaží se přiblížit celé spektrum feministických názorů, nejednou spolu nesouhlasících. Hlavním negativem knihy tak zůstává autorčina snaha držet se popisu natolik, že místy není patrný její vlastní názor.

V již zmíněné úvodní kapitole se Machovcová věnuje stěžejním myšlenkám kritického přístupu k pozitivistickému myšlení v psychologii. Tomu vyčítá především falešnou neutralitu výzkumníků a zdůrazňuje neoddělitelnost jednotlivce a jeho sociálních podmínek a vlivů okolí. Dále se věnuje představení feministického přístupu a jeho motta „osobní je politické“, které přibližuje například v citaci: „Problémy žen a dívek mohou být signály potřebných širších politických změn.“ V následující kapitole Napjatý vztah mezi feminismem a psychologickou praxí pak pokračuje a představuje více i méně radikální kritiku psychoterapie. Následně uvádí několik bodů vize feministické psychoterapie, které však značně připomínají tzv. dobrou terapeutickou praxi. Kapitola Studium genderu v psychologii nejprve popisuje gender jako vnitřní strukturu, ne-

závislou na biologickém pohlaví, a poté dvojí možné zkeslení ve výzkumu genderu – přílišné zdůrazňování a minimalizování rozdílů. Téma moci, diskutované v předchozích kapitolách, tu doplňuje o úvahu nad řadou situací, kdy feministky samy sebe vzájemně kritizují za utlačování menšin. Zamýšlí se nad tématem autonomie, jako původně maskulinní hodnoty a klade si otázku, zdali podpora k autonomii v poradenství pro ženy neznamena spíše riziko než přínos, pokud zároveň nedochází ke společenským změnám. Kapitola, kterou lze chápat jako stěžejní část celé první části knihy, zakončuje úvahou na téma smyslu návratu jedince po terapii do problematického prostředí. Definitivní tečku za kapitolou pak utváří příklad vztahu z letáčku centra pracujícího v duchu feministického přístupu. Ten ukazuje postupné kroky v práci s ženami v depresi: pasivita - terapie jeden na jednoho – skupinová diskuse – akce (požadavek změn v komunitě). Na tuto ukázkou navazuje poslední teoretická kapitola nazvaná Feministické poradenství. Že jde o téma špatně uchopitelné autorka přiznává již v citaci: „Feministické myšlení je definováno spíše tím, co nechce, než tím, co chce.“ I přesto však uvádí několik zásad feministické terapie, jak je definovali předchozí autoři a zároveň kritiku vyčlenění takto pojaté práce jakožto něčeho víc než dobře a eticky vedené praxe.

Druhá část knihy, ve které je zmíněn samotný výzkum, obsahuje celkem šest kapitol. Autorka zde nejprve stručně popisuje použitý kvalitativní přístup a jeho omezení. Bohužel se čtenář nedozví téměř nic o způsobu výběru respondentů, což značně snižuje váhu později prezentovaných výsledků. V duchu principů uvedených v teoretické části se dozvídáme, že autorka je v tématu osobně zainteresovaná. Kdo by ale čekal zamýšlení nad možným ovlivněním výsledků bude zklamán. Kapitoly vě-

nované výsledkům jsou vlastně popisem sérií výroků psychologů, které se vztahují k tématu genderu a ukazují zkušenost konkrétních deseti psychologů z terapie. Nalezená témata zahrnují například chápání genderu jako rozdílnosti, jedinečnosti, vliv genderu na volbu terapeuta či terapeutky, chápání genderu jako rizika pro práci v terapii a úvahy nad tématy vztahu genderu a moci. V závěru praktické části autorka popisuje pohled terapeutů na svou vlastní veřejnou angažovanost směřovanou ke společenské změně. Výzkumnou část publikace lze chápat jako sondu do práce psychologů, kteří (sami, nebo v očích autorky) přikládají genderu podstatnou úlohu ve své práci a jako popis některých témat, které se v terapii mohou objevit. Dále než za popis se ale práce nedostává a po v mnoha ohledech velmi kritické teoretické části tak čeká zklamání z absence konkrétního přesahu zmíněného feministického přístupu do praxe. Zvidavý čtenář si připomene, že gender je koncept, s nímž by měl psycholog pracovat, nedozví se ale jak.

Knihu tak mohou doporučit tomu, kdo se chce dozvědět více o pohledu feminismu na psychologii a terapii a rád by si udělal obrázek o vývoji této problematiky v čase. Kdo by hledal prakticky zaměřenou knihu, udělá zřejmě lépe, když sáhne jinam.

M. Čerňák

- * Kateřina Machovcová: *Nesamozřejmě perspektivy (Genderová analýza v psychoterapii a psychologickém poradenství)*. Mezinárodní politologický ústav MU, Brno 2011, 186 s.

Jozef Suchoža a kol.: Česko-slovenské kontexty obchodního práva*

Prestíží česko-slovenský autorský kolektiv (Jozef Suchoža, Ján Husár, Karel Marek, Přemysl Raban), složený ze čtyř zkušených odborníků na obchodní právo, předkládá koncepčně ojedinelou a do značné míry netradiční publikaci s názvem **Česko-slovenské kontexty obchodního práva**. Kniha je věnovaná především vzájemným souvislostem českého a slovenského obchodního práva. Publikace vyšla na přelomu roku 2011/2012 v nakladatelství Wolters Kluwer ČR, a.s., a je napsána k právnímu stavu ke dni 1. 11. 2011.¹

Obchodní právo je odvětvím, které sice majoritně spadá do sektoru soukromého práva, nicméně zde najdeme i řadu prvků veřejnoprávních – zejména pokud jde o relevantní vztahy mezi podnikatelem a státem, o právní podmínky podnikání, obchodní rejstřík či ochranu hospodářské soutěže, proto mě jako učitele práva veřejného tato publikace zaujala.

Zjednodušeně můžeme napsat, že obchodní právo uspořádává vztahy mezi obchodníky a podnikateli. Obchodní právo je průřezovým odvětvím, mj. navazuje na občanské právo, ale vtaňuje do sebe i jiné instituty např. ze správního práva. Pro moderní obchodní právo je stále více charakteristická publicizace, tedy ingerence veřejnoprávních norem.

Obchodní právo, resp. nauku obchodního práva můžeme mimo obecné části rozdělit na čtyři primární pilíře :

- obchodní společnosti a družstva
- obchodní smlouvy a závazky

¹ O sepětí s veřejným právem svědčí i fakt, že nakladatelským recenzentem zmíněné publikace byl mj. i prof. JUDr. Petr Průcha, CSc., z katedry Správního práva a správní vědy PF MU.